

IN MEMORIAM RIEN LUIJKS

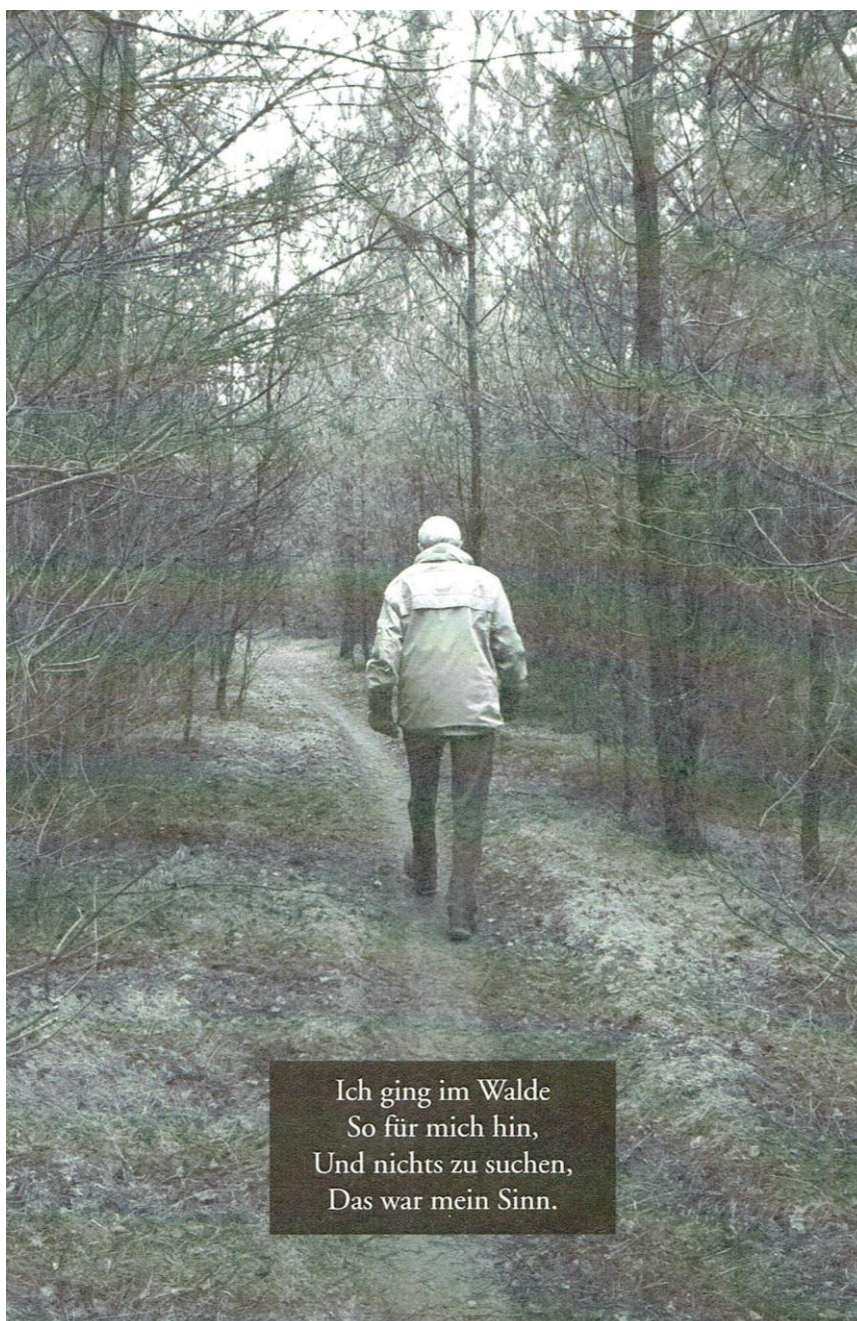

Foto: Kleindochter Floor Luijks

Eind augustus werden we volledig verrast door het overlijden van onze oud-voorzitter Rien Luijks. Rien was van 2000 tot 2008 voorzitter van Benegora. Rustig en bekwaam loodste hij onze vereniging door een paar roerige jaren. Er speelden toen o.a. twee grote projecten: Maintenance Valley (het latere Aviolanda) en het Gascompressorstation achter in de polder van Ossendrecht. Het eerste rapport met betrekking tot Maintenance Valley schetste mooie vergezichten maar sloeg in als een bom, er zou 30 hectare nieuw industrieterrein ontwikkelt moeten worden. Dat veroorzaakte bij ons nogal wat reuring. Rien nam deel aan 'heisessies' en uiteindelijk kwam

een, door alle partijen gedragen, stappenplan tot stand waarbij de eerste stap was: ontwikkeling binnen de hekken van Fokker en de vliegbasis Woensdrecht. Als oud-Gasunieman had Rien ook bijzondere belangstelling voor het geplande gascompressorstation van, in eerste instantie, 40 bij 100 meter. Het kwam er niet, maar om andere redenen dan onze stevige oppositie. Hoewel het vaak dóórvragen van Rien wel eens lastig was, het was goed en prettig samenwerken met hem en het leidde altijd tot een beter resultaat. Wij wensen Mevrouw Luijks, de kinderen en kleinkinderen veel sterkte.

Bert Zwiars, secretaris

VERDER IN DIT NUMMER

- **VAN DE VOORZITTER**
- **GROENBELEIDSPLAN**
- **GROOTSCHALIGE MESTBEWERKING**
- **ZE-BRA**
- **KERNCENTRALE DOEL**
- **PFAS/ PFOS**
- **DIVERSEN**

VAN DE VOORZITTER

Beste lezers,

De hoogzomer en de nazomer zitten er op, de herfst is begonnen. Die hoogzomer, en dan met name de maanden juli en augustus, was veel kouder dan we gewend zijn. De gedachte dringt zich wellicht op dat het met de klimaat verandering niet zo'n vaart zal lopen. Maar hopelijk laten we ons hierdoor niet van de wijs laten brengen. Een smeltende ijskap, zodanig dat president Poetin voorstelt een permanente handelsroute voor scheepvaart in het poolgebied te creëren en een ontdooiende permafrost in Siberië houden ons bij de les. De talloze bosbranden in zuidelijke landen en de ongekende wateroverlast bij ons in Limburg en de aangrenzende gebieden in België en Duitsland geven eveneens te denken. Hoe gaan we met deze verschijnselen om? Op dit moment wachten we in spanning af wanneer het maar doorregerende demissionaire kabinet, plaats maakt voor een nieuwe regering die hopelijk niet schroomt om rigoureuze maatregelen te nemen om gestelde klimaat en milieu doelstellingen te halen. Dat geldt eveneens, hoewel in mindere mate, voor de gemeenten in West-Brabant. Het duurt nog tot maart 2022, maar de gemeenteraadsverkiezingen komen eraan. Met het oog hierop hebben IVN, Namiro en wij als Benegora een schrijven gestuurd naar de politieke partijen die aan de komende verkiezingen deelnemen waarin gevraagd wordt om hun standpunt inzake natuur en milieu doelstellingen in het verkiezingsprogramma duidelijk te omschrijven.

Wij blijven de vingers aan de pols houden. Dat geldt op dit moment zeker wat betreft de te plaatsen windmolens in Ossendrecht met de daaraan gepaard gaande invloed op de natuur en qua geluid op de inwoners van de gemeente Woensdrecht. De net in het nieuws gekomen lozing van vervuilende stoffen in de Schelde door 3M en de verbranding van gevaarlijke stoffen door Indaver heeft ons onaangenaam verrast en we stellen dit zeker aan de kaak.

Kortom veel werk aan de winkel waarover u in deze info verder kunt lezen.

Jan Andriese, voorzitter

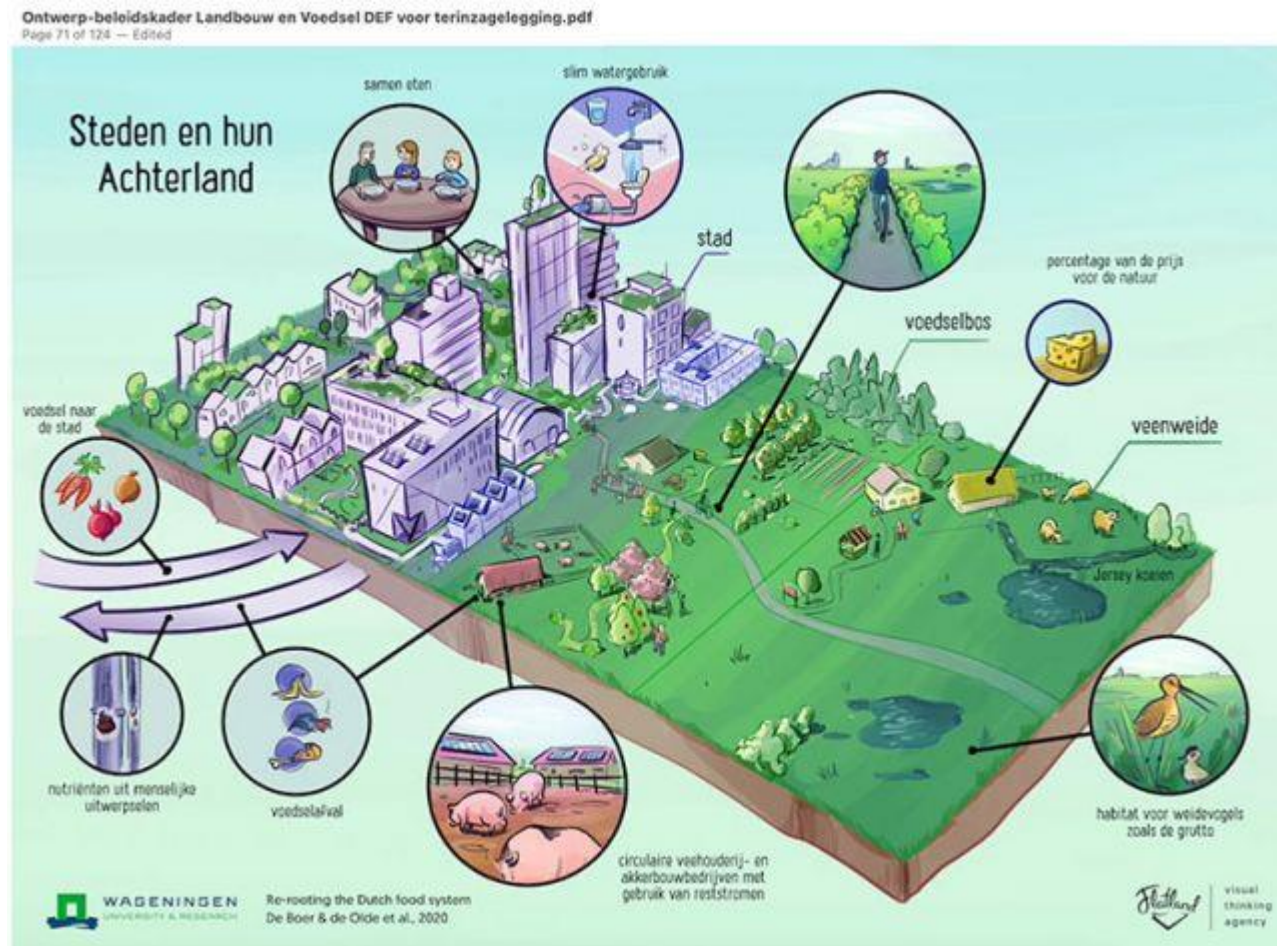
GROENBELEIDSPLAN

De waardevolle bomenlijst moet nog bijgewerkt worden. Op de uitnodiging een boom of bomengroep of een bijzonder exemplaar in uw buurt of dorp aan te melden is niet gereageerd. Huijbergen en Putte zijn inmiddels door Fred Severin en Jos van Wesel beoordeeld en Maarten van der Velden en Klaas Rosskamp namen Ossendrecht voor hun rekening. Heren bedankt. Wie o wie heeft tijd en zin om Hoogerheide en/ of Woensdrecht te doen? Een beetje bomenkennis is wel handig. Een telefoontje naar de secretaris om u te melden volstaat.

GROOTSCHALIGE MESTBEWERKING

In het vorige nummer hebben we u 'bijgepraat' over de snode plannen van Gedeputeerde Staten. Het in 2017 genomen besluit dat grootschalige mestbewerking alleen nog op industrieterreinen gevestigd mogen worden, wil men terugdraaien. De lobby van mestverwerkers en grote bedrijven had succes en de mestfabrieken wil GS nu (ook) in het buitengebied toestaan. We sloegen alarm en alle gemeenten in de regio werd gevraagd zich alvast uit te spreken tegen dit soort activiteit. Alle gemeenten, de één wat ruimhartiger dan de ander, legden dat ook in een motie vast. De MER voor deze verandering van beleid werd meerdere keren uitgesteld. Ook om nieuwe ontwikkelingen als circulaire- en natuurinclusieve landbouw er bij te betrekken. Sinds 12 oktober ligt 'Ontwerp beleidskader landbouw en voedsel 2030' ter inzage en er kan tot en met 22 november gereageerd worden. Een lijvig rapport, uiteraard verluchtigd met mooie en verleidelijke plaatjes.

De titel van het rapport luidt:

BRABANT VOOROP IN VERNIEUWEND BOEREN SLIM, WAARDEVOL, CIRCULAIR EN VERBONDEN ONDERNEMEN IN AGROFOOD

Een aha Erlebnis, slim, waar kenden we dat ook maar weer van? En jawel, in 2013 publiceerde de provincie het akkoord: 'Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood 2020' met als ondertitel 'Op weg naar de duurzaamste en slimste agrofoodregio van Europa'.

Brabant is goed in agrofood, dat is zeker waar. Maar de intensieve landbouw en veeteelt eist ook zijn tol. Geen kruid, bloemetje of vogel meer in de wei, enorme afname biodiversiteit, fijnstof, stank, verstoorde kringlopen, antibioticaresistentie, Q-koorts, verdringingseffecten (mais voor biodiesel) en de vernietiging van oerwoud (o.a. door de import van veevoer) etc. Een droevig makend lijstje dat duidelijk maakt dat we met z'n allen iets niet goed doen.

Met die constatering en de kansen die er lagen met de uitvoeringsagenda, hebben we destijds de gemeente en ZLTO-Woensdrecht uitgedaagd samen met ons de duurzaamste en slimste agrofood regio van Brabant te worden. In het stuk uit 2013 kwam het woord 'innovatie' al veel voor maar dat heeft kennelijk nog niet zoveel gebracht. Ons voorstel helaas ook niet. Nieuwe ronde, nieuwe kansen?

Het nieuwe rapport staat helemaal bol van 'innovatie'. Ambities genoeg maar hoe bereik je die en met welke instrumenten? Toch tamelijk essentieel, maar daar ontbreekt het nog wel aan.

De o.i. noodzakelijke krimp van de intensieve vee-industrie komt nauwelijks aan de orde. Het aantal varkens neemt slechts met 7% af, het aantal kippen met 14% maar het aantal geiten neemt nota bene met 29% toe. Gelukkig komt 'eiwittransitie' (van dierlijk naar plantaardig) veelvuldig voor en er is een apart hoofdstuk aan gewijd. In de vorige versie kwam 'eiwitten' wel voor maar niet in combinatie met transitie.

En hoe zit dat nu met die mest zult u denken. Welnu daar wordt ook een hoofdstuk aan gewijd. Door de gewenste ontwikkeling van kringlooplandbouw zal de mest zo snel mogelijk verwerkt moeten worden ('upstream', zo dicht mogelijk bij de bron) maar ook door gespecialiseerde mestvervaardingsinstallaties ('downstream', op daartoe geschikte locaties). Daar zijn ze dus weer, de grootschalige mestfabrieken en de buitengebieden zijn nog steeds zoeklocatie!

Intussen staan er in de pers berichten dat de verwerkingscapaciteit al voldoende is.

Het Mestinvesteringsfonds beraadt zich op de toekomst want 'De mestverwerkingscapaciteit in Nederland is dusdanig groot dat er geen dringende noodzaak is om dit verder uit te breiden'.

De Tweede Kamer heeft recent een motie aangenomen die het kabinet oproept om mestvergifters uit te sluiten van de SDE subsidieregeling. Afwachten of het nieuwe kabinet dat overneemt.

Ondertussen gaan we het ontwerp beleidskader maar eens bestuderen. Als u geïnteresseerd bent, via deze link is het te downloaden:

<https://www.brabant.nl/actueel/ter-inzages/ontwerp-beleidskader-landbouw-en-voedsel-2030>

Als u opmerkingen, tips of ideeën hebt, we horen ze graag.

ZE-BRA

De regionale pers heeft de afgelopen maanden bol gestaan van berichten over ZE-BRA, het windpark in de polders van Rilland en Ossendrecht. In het oorspronkelijk plan waren 15 turbines in Reimerswaal gepland en 1 in Woensdrecht. Wethouder van Agtmaal zag zijn kans schoon om de energievisie versneld te realiseren en toen werden het al snel 19 windturbines waarvan 5 in de polders van Woensdrecht. Twee zijn er inmiddels om financiële redenen resp. te veel overlast geschrappt. De bezwaren van inwoners van Ossendrecht worden uitstekend behartigd door WINDSTIL.

In regelmatig overleg met de initiatiefnemers worden door de provinciale professionele verenigingen en onze regionale groene clubs, de natuurbelangen behartigd. Beide groeperingen hebben in eerste instantie een Overlegreactie ingediend en in tweede instantie een zienswijze. Die van ons*) stelt faunaslachtoffers in het algemeen, die van de Wespandief in het bijzonder en de geluidsbelasting in Ossendrecht aan de orde. De volledige tekst vindt u op de website.

*) Vogelwerkgroep Bergen op Zoom, St. Brabantse Wal, Namiro, IVN Groene Zoom, Benegora

KERNCENTRALE DOEL

Er is nog steeds geen uitspraak in de bij Raad van State in België aangespannen proces. Op de in mei gehouden zitting, die naar we dachten de laatste zou zijn, bleken er toch noch wat juridisch-technisch zaken die opgehelderd moeten worden. Wat we vroegen: respecteren van de internationale verdragen van Aarhus en Espoo is inmiddels gebeurd. Er is een internationale raadpleging georganiseerd via een internetconsultatie.

De samenvatting van onze inbreng, met dank aan Greenpeace BE:

Milieuvereniging Benegora is van mening dat beide reactoren zo snel mogelijk moeten sluiten, uiterlijk ultimo 2022.

- Het ontwerp van de reactoren stamt uit de jaren 60 en voldoet niet aan de nu te stellen eisen, verband houdend met terrorismedreiging en mogelijke gevolgen van klimaatverandering
- Noodzakelijke aanpassingen zijn technisch onmogelijk en/ of onbetaalbaar
- Door de onafhankelijk toezichthouder (FANC) vereiste verbeteringen zijn te laat en/ of slechts ten dele uitgevoerd en sommige zijn om economische redenen afgevoerd en worden dus helemaal niet uitgevoerd
- In 2018 bleek een lekkage in een belangrijke leiding in het primaire circuit het gevolg van materiaalmoetheid. Bij de inspectie van de andere reactor leverde hetzelfde resultaat. Dat *'moest'* ontdekt worden door een lekkage in het koelsysteem. Wat zegt dat over het *'normale'* onderhoud en overige onderdelen?
- Beide verouderde reactoren vormen een nucleair veiligheidsrisico
- De reactoren Doel 1 en 2 zijn niet noodzakelijk voor de bevoorradingszekerheid

Onze vraag *'zo snel mogelijk te sluiten, uiterlijk ultimo 2022'* hangt samen met door RvS vastgestelde datum waarop de Belgische minister uiterlijk een nieuw besluit genomen moet hebben. Het mag dus ook eerder maar niet later.

PFAS/ PFOS/ PF....

Pffffff, wat een schandalen!

Nederland kent z'n Chemours (v/h Dupont) in Dordrecht met onder meer een grote hoeveelheid vervuilde grond. Die werd afgevoerd naar Italië maar de verwerker ging failliet en de grond kwam terug naar Nederland. Daarna werd ze, met verkeerde papieren, illegaal dus, naar België geëxporteerd. Indaver kan en mag het nu verbranden.

Voor de export met de verkeerde papieren is het bedrijf overigens wel beboet.

De factsheet *'Dreigingsbeeld milieucriminaliteit 2021'*, een uitgave van politie en overheid geeft aan:

- *Wegmengen vuile in schone grond dagelijkse praktijk. Regels eenvoudig te omzeilen.*

- *Fraude met afval in veel verschijningsvormen met zeer ernstige milieugevolgen*

En dit zijn nog maar 2 van de 7 benoemde vormen van milieucriminaliteit waaronder de ons zo bekende mestfraude. Die wordt zelfs als eerste genoemd!

In Nederland schoon verklaarde grond blijkt alles behalve schoon te zijn en is verwerkt bij diverse projecten, o.a. in een stuk dijk bij Perkpolder. Er lekken gevaarlijke stoffen weg en omwonenden en boeren maken zich bezorgd en willen actie, en wel nu.

Maar dan de Vlamingen ... die kunnen er ook wat van!

Een al lang bekende vervuiling met PFOS door 3M in Zwijndrecht werd in 2017 actueel door het werk aan de Oosterweelverbinding. Voor de aanleg van de tunnel moet er gebaggerd worden maar het slib is enorm vervuild. Het dossier is te groot om hier uit de doeken te doen. Het heeft er alle schijn van dat de overheid opdracht heeft gegeven er niet over te communiceren. Het bekende horen, zien en zwijgen dus.

Een parlementaire onderzoekscommissie probeert inmiddels het onderste slib boven te krijgen. Als u er meer over wilt lezen, zoek op 'PFOS Zwijndrecht' en u bent een dag onder de pannen.

Wij kregen er direct mee te maken omdat we geattendeerd werden op een vergunningaanvraag om zwaar vervuild slib weer in de Westerschelde te dumpen. We namen contact op met Bond Beter Leefmilieu (BBL) en, onder hun regie, hebben we samen met BBL, Greenpeace BE, de Zeeuwse- en Brabantse Milieufederatie en Namiro, een bezwaarschrift ingediend omdat:

- In de aanvraag komt PFAS, en varianten daarvan, niet eens voor
- Terugstorten is dweilen met de kraan open, bij afnemend tij verspreiding ri. Nederland en de Noordzee, bij vloed tot Temse en Lier. Het moet opgeslagen en verwerkt worden.
- Openbaar onderzoek is niet correct verlopen, o.a. geen grensoverschrijdende consultatie

Dat laatste schijnt overigens vaker voor te komen. Tijdens een hoorzitting in bovengenoemde onderzoekscommissie verklaarde de Vlaamse juriste Isabelle Larmuseau dat Nederland, met een beroep op de Belgische grondwet, de hele Antwerpse haven plat zou kunnen leggen omdat Nederland lang niet altijd geïnformeerd is en/ of grensoverschrijdende effecten niet zijn onderzocht.

Dat komt ons erg bekend voor! De provinciale afspraken moeten kennelijk weer eens flink opgefrist worden. Voor ons was en is het ook erg lastig publicaties in België te volgen.

En dan nog even dit: BN/deStem 19 juni 2021:

'Uit een recent rapport van de Universiteit van Utrecht blijkt dat vis in het oostelijk deel van de Westerschelde vijftien keer zoveel PFOS (een vorm van PFAS) bevat dan de norm. Dat is een wereldrecord. De giftige stof, die onder meer zit in anti-aanbaklagen, blusschuim en allerlei verpakkingen, wordt al jaren hoogstwaarschijnlijk in België geloosd'.

Een vissende collega zei ooit: voor het bakken van Westerschelde-vis heb je geen olie nodig. Destijds wilde je die vis al niet eten maar nu helemaal niet meer.

DIVERSEN

Er zitten nog een aantal projecten in de pijplijn waar we geheel of zijdelings bij betrokken zijn.

- **Zienswijzen/ bezwaren.** De ingediende stukken vindt u op: www.benegora.nl onder **Actueel**

- **Bergse Heide**

Evaluatie convenant uitgesteld. Waarschijnlijk i.v.m. juridische problemen rond grondaankoop.

- **Containerterminal(s)**

Geen nieuwe ontwikkelingen, vergunningproblemen?

- **Mountainbike routes Grenspark**

De ergste kou is uit de lucht nu het Grenspark toch besloten heeft een vignet in te voeren en ook daadwerkelijk vast te houden aan: mountainbiken alleen op de daarvoor aangelegde routes.

Terecht, want in het beheerplan was toch vastgelegd dat de verschillende doelgroepen gescheiden zouden worden. Daarvoor moet je dan wel de paden, waar nodig, aanpassen of aanleggen en daarna handhaven. Als we ons nu allemaal een beetje redelijk(er) gedragen komt het vast goed.

We willen nog wel graag een keer met het Grenspark in gesprek over de vergunning en de uitvoering van de aanleg van de nieuwe paden. Daar is echter tot heden weinig animo voor.

- **Hoogspanningsstation TenneT**

TenneT zoekt een geschikte locatie van maar liefst 12 hectare 'ergens' ten Noorden van BoZ.

Er zijn diverse opties maar de ideale bestaat niet, dat is al wel duidelijk. Het station is hard nodig en zal er komen, maar hoe en waar?

- **Snelfietsroute Bergen op Zoom – Roosendaal**

Erg snel gaat het nog niet. De Rijtuigweg levert de nodige problemen op. In het concept plan sneuvelen nogal wat bomen. De reactie op ons commentaar laat nog op zich wachten.

- **Fietspad Halsters Laag**

Ook dat gaat niet zo snel. Het materiaal voor de verharding en niet onderzochte effecten zijn nog steeds niet opgelost. Overleg moeizaam.

- **Bezoekerscentrum Erebegraafplaats**

De Stichting Bezoekerscentrum militaire erevelden Bergen op Zoom heeft commentaar gevraagd op de locatie en het ontwerp. Met wat passen en meten is de locatie geen probleem, het fraaie ontwerp wel. Grote glazen wanden is vragen om problemen, daar zijn vogels niet blij mee. Hopelijk komen we er uit en krijgt de stichting de financiering voor dit mooie plan rond.

COLOFON

BENEGORA INFO is een uitgave van Milieuvereniging BENEGORA

Redactie: bertziwers@kpnmail.nl 0164-613422 Nederheide 2, 4634 TJ Woensdrecht

Website: Benegora.nl F-book: Facebook.com/benegora

KvK Breda: 40282935 Bankrekening: NL10 RABO 0140 5852 73